

VIRGINIA PULCINI: *THE INFLUENCE OF ENGLISH ON ITALIAN. LEXICAL AND CULTURAL FEATURES*

Language Contact and Bilingualism, Volume 23

Berlin/Boston: Walter de Gruyter GmbH, 2023, 285 stran

ISBN 978-3-11-075495-7

Studium anglicismů má na poli italského jazyka poměrně bohatou tradici, detailní popisy forem anglicismů v italštině představili Klajn (1972) a Dardano (1986). V průběhu času se k němu však přistupovalo různě. Autorka monografie *The Influence of English on Italian* Virginia Pulciniová se ve své práci odkazuje k německému lingvistovi Manfredu Görlachovi, který zasvětil svůj profesní život mimo jiné i výzkumu a mapování anglicismů. Jeho trilogie zahrnující *Slovník evropských anglicismů* (*Dictionary of European Anglicisms*, 2001) a další dva doprovodné svazky inspirovaly Pulciniovou k sestavení vlastního slovníku, který bohužel nebyl nikdy dokončen. Vedle toho je autorkou a spoluautorkou studií a monografií na téma anglicismů (např. Pulcini, 1999; Furiassi — Pulcini — Rodríguez González, 2012). V roce se 2014 na konferenci ESSE v Košicích spolupodílela na založení *Globální databáze anglicismů* (GLAD), asociace sdružující lingvisty zabývající se evropskými i mimoevropskými jazyky, jejímž cílem bylo vytvořit společnou databázi anglicismů. Pulciniová v rámci tohoto projektu sestavila seznam anglicismů v italštině.

Své zkušenosti a poznatky z této oblasti shrnuje v předkládané monografii. Kniha je členěna do sedmi částí — kapitol rozdělených na další podkapitoly. V závěru každé části je připojeno i krátké shrnutí, které přehledně sumarizuje obsah kapitoly a zřehledňuje tak celé čtení.

Úvodní část nastiňuje problematiku anglicismů v italštině a uvádí ji do historického kontextu počínaje prvním kontaktem obou jazyků. Upozorňuje, že ačkoli mnohé italské slovníky anglicismy obsahují, všechny spadají do období 20. až 21. století (Panzini, 1905–1963; De Mauro, 1999–2007; a především De Mauro — Mancini, 2003 atd.). Kromě těchto a dalších slovníků, které jsou v knize představeny, autorka seznamuje čtenáře i s dalšími referenčními zdroji, například archivem deníku *La Repubblica*, který posloužil jako bohatý zdroj anglicismů a neologismů, a různými jazykovými korpusy.

Druhá kapitola se zaměřuje na historický kontext anglicko-italského jazykového kontaktu. Pulciniová zdůrazňuje skutečnost, že k posílení vztahů mezi Itálií a anglicky mluvícími zeměmi došlo v průběhu 18. století a následně se prohloubily po skončení druhé světové války. Popisuje vývoj vztahů Itálie k anglofonnímu světu, od tzv. anglomanie, tedy éry vysoké vstřícnosti k zahraničním vlivům, přes období novopurismu, kterou italský jazyk procházel během třicetiletého režimu, až po dnešní „amerikanizaci“ italské společnosti.

Ve třetí kapitole je podrobněji představen referenční soubor dat *Globální databáze anglicismů* (v databázi anglicismů GLAD je od roku 2022 zastoupena také čeština). Je zde popsána terminologie, se kterou se v knize dále pracuje, a také uvedena definice anglicismů. V italštině je přenos anglicismů často nepřímý přes jiné jazyky (především francouzštinu). Existuje také mnoho případů, které mluvcí italštiny považují za anglicismy, ve skutečnosti se však jedná o galicismy — kupříkladu slovo *informatica*

není z anglického *informatics*, ale z francouzské složeniny *informatique* (*information* + *automatique*). Nejprve bylo tedy při shromažďování dat potřeba najít slova, která jsou „pravými“ anglicismy, následně byly typy výpůjček děleny ještě do jednotlivých podkategorií od těch doslovných (*jackpot*) přes mírně pozměněné (*brokeraggio* z anglického *brokerage*) a sémantické výpůjčky (*stella* ve smyslu známé osobnosti — *star*) až po výrazy doslovně přeložené (*tempo pieno* — *full time*).

Integrací anglicismů do jazykového systému italštiny a přizpůsobení výslovnosti, pravopisu, gramatické funkce a formy (derivace) u adaptovaných anglicismů se zabývá čtvrtá kapitola. Častým jevem je sémantická redukce (slovo, které je polysémní v angličtině, má v italštině významů méně nebo funguje pouze ve významu jediném — např. *follower*) či mírný významový posun. V této části nás autorka také důkladně seznamuje se systémem lexikálních výpůjček, především kalků.

Dále autorka (kapitola 5) popisuje zdroje, tedy slovníky, novinové archivy a korpusy, a snaží se určit přesné počty anglicismů z nich excerpovaných (ty se pohybují v řádech tisíců slov). Pulciniová v této části demonsturuje metodologii na příkladu anglicismů začínajících na písmeno *J* (nejvyššího výskytu dosahovala slova *jazz* a *jeans*). Výsledné anglicismy jsou kontrolovány v italských korpusech CORIS a *Italian Web 2020*, aby se ověřila jejich správnost a aktuálnost. Z této synchronní analýzy vyplývá, že většina nalezených anglicismů spadá do určité specifické domény a omezuje se na konkrétní kategorie mluvčích, k nimž patří například novináři, ekonomové nebo IT experti.

Na metodologickou část navazuje v šesté kapitole popis oblastí, kde se anglicismy nejvíce využívají. K těm patří podle Pulciniové především informační a komunikační technologie (*dashboard*, *tablet*), internet (*cringe*), ekonomie (*crowdfunding*) a sport (*nordic walking*). Autorka zároveň dodává, že produktivita poslední zmíněné kategorie, tedy sportu, po více než dvou stoletích klesá; v ostatních oblastech se naopak zvyšuje.

Závěrečná kapitola se zaměřuje na význam angličtiny v italském školství a její vliv nejen na jazyk, ale i na společnost. Zabývá se také vztahem Italů ke studiu angličtiny, která předstihla francouzštinu a je v dnešní době (s velkým přispěním Evropské unie) prvním cizím jazykem na všech stupních italských škol. Ačkoli je postoj Italů vůči anglickému jazyku příznivý (zpravidla proto, že jeho znalost napomáhá pochopit velké množství oblastí spojených s moderní společností — viz výše zmíněné oblasti IT, sportu atp.), probíhá na toto téma v Itálii neustálá debata. A přestože jsou někteří italští lingvisté vůči „anglocentrismu“ zdrženliví, užívání angličtiny ve vzdělávání podpořila i *Accademia della Crusca*.

Práce Pulciniové o vlivu angličtiny na italštinu přináší nové poznatky o jazykovém kontaktu a výpůjčkách příznačných pro současnou dobu a umožňuje srovnání se situací v češtině. Je přínosná nejen pro akademickou obec a studenty lingvistiky, ale i pro širokou italsky mluvící veřejnost, která se chce zorientovat v tematice anglicismů a jejich historickém a kulturním dopadu.

LITERATURA

- DARDANO, M. (1986): The Influence of English on Italian. In: W. VIERECK — W. D. BALD (eds.), *English in Contact with Other Languages: Studies in Honour of Broder Carstensen on the Occasion of his 60th Birthday*. Budapest: Akadémiai Kiadó, s. 231–252.
- DE MAURO, T. (ed.) (1999, 2007): *Grande dizionario italiano dell'uso* (GDU), ideato e diretto da Tullio De Mauro, con la collaborazione di G. C. Lepschy e E. Sanguineti. Torino: UTET, 6 vols. Supplements: *Nuove parole italiane dell'uso*, 2003; *Nuove parole italiane dell'uso*, 2, 2007. Torino: UTET.
- DE MAURO, T. — MANCINI, M. (2003): *Dizionario delle parole straniere nella lingua italiana*. 2. vydání. Milano: Garzanti.
- FURIASSI, C. — PULCINI, V. — RODRÍGUEZ GONZÁLEZ, F. (ed.) (2012): *The Anglicization of European Lexis*. Amsterdam — Philadelphia: John Benjamins.
- GÖRLACH, M. (ed.) (2001): *A Dictionary of European Anglicisms*. Oxford: Oxford University Press.
- KLAJN, I. (1972): *Influssi inglesi nella lingua italiana*. Firenze: Leo Olschki Editore.
- PANZINI, A. (1963 [1905]): *Dizionario Moderno. Supplemento ai dizionari italiani*. 10. vydání. Milano: Hoepli.
- PULCINI, V. (1999): Focus on Italian Anglicisms: A Comparative Study of Three Dictionaries. In: G. AZZARO — M. ULRYCH (eds.), *Transiti linguistici e culturali*, II. Trieste: Edizioni Università di Trieste, s. 359–371.

Barbora Břenková | Ústav románských studií, Filozofická fakulta
 Univerzity Karlovy | Nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1
 ORCID ID: 0000-0001-6247-1797
 Barbora.Brenkova@ff.cuni.cz